

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Počátek běhu lhůty pro podání instanční stížnosti v trestních věcech při rozhodování o osobní svobodě (zejména o vazbě, podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, přeměně alternativních trestů v nepodmíněný trest odnětí svobody a rozhodnutí o výkonu původně podmíněně odloženého trestu odnětí svobody) nebo meritů věci (zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení) je třeba odvíjet až od doručení písemného vyhotovení soudního rozhodnutí. Porušením práva na přístup k soudu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny a práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy je požadavek, aby instanční stížnost byla podána již v době, kdy stěžovateli nejsou známy důvody, pro něž byl v předchozím řízení neúspěšný a které zjistí teprve z písemného vyhotovení rozhodnutí.

Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. III.ÚS 3588/22 ze dne 26.1.2023)

Ústavní soud rozhodl ve věci ústavní stížnosti stěžovatele V. K., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Horní Slavkov, zastoupeného JUDr. V.V., Ph.D., advokátem se sídlem P., směřující proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 12. 2022, č. j. 8 To 295/2022-55, za účasti Krajského soudu v Plzni jako účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 12. 2022, č. j. 8 To 295/2022-55, byla porušena základní práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a na obhajobu podle čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Toto usnesení se proto ruší.

Z odůvodnění:

I. Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Včas podanou ústavní stížností, která splňuje podmínky řízení dle zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Plzni (dále jen "krajský soud"), neboť tvrdí, že jím byla porušena jeho základní práva zaručená čl. 36 odst. 1 a 4 a čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ("Úmluva") ve spojení s principem dle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky. Stěžovatel současně požádal o přednostní projednání ústavní stížnosti z důvodu naléhavosti věci.

2. Z ústavní stížnosti, připojeného rozhodnutí a vyžádaného soudního spisu vyplývá, že v řízení, předcházejícímu podání nyní posuzované ústavní stížnosti, zamítl Okresní soud v Sokolově usnesením ze dne 3. 11. 2022, č. j. 36 PP 117/2022-37, podle § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "tr. zákoník"), žádost stěžovatele o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. V rámci veřejného zasedání, kterého se stěžovatel a jeho obhájce účastnili prostřednictvím videokonference, stěžovatel po vyhlášení usnesení prohlásil, že si ponechává lhůtu pro podání stížnosti.

3. Dne 13. 11. 2022 byl obhájci stěžovatele doručen opis písemného vyhotovení usnesení okresního soudu; stěžovateli samotnému pak byla listina doručena 16. 11. 2022. Dne 16. 11. 2022 podal stěžovatel prostřednictvím tohoto obhájce proti usnesení stížnost. Krajský soud však věc nepřezkoumal a stížnost v neveřejném zasedání dne 1. 12. 2022 zamítl podle § 148 odst. 1 písm. b)

zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen "trestní řád"), jako opožděnou. V ústavní stížnosti napadeném usnesení konstatoval, že stížnost byla podána opožděně, jelikož bylo napadené usnesení stěžovateli oznámeno již jeho vyhlášením, nikoliv až doručením jeho opisu. Lhůta pro podání stížnosti proti usnesení okresního soudu proto dle krajského soudu marně uplynula dne 7. 11. 2022, tedy třetím dnem od jeho vyhlášení u veřejného zasedání, na což byli stěžovatel i jeho obhájce okresním soudem výslovně upozorněni.

II. Argumentace stěžovatele

4. Stěžovatel má za to, že instanční stížnost proti usnesení okresního soudu byla podána ve lhůtě vycházející z výkladu § 134 odst. 1 a 2, § 137 odst. 1 a § 143 odst. 1 trestního řádu, tj. do 3 dnů ode dne doručení předmětného usnesení. Tento názor podpořil četnou judikaturou Ústavního soudu, a to včetně nálezu sp. zn. I. ÚS 47/22 ze dne 8. 3. 2022 (veškerá judikatura zdejšího soudu je dostupná na <http://nalus.usoud.cz>) ve stěžovatelově dřívější věci. V něm Ústavní soud připomenul (bod č. 14), že se v rámci své judikатурní činnosti zabýval okamžikem, od něhož lze počítat běh lhůty pro podání (instanční) stížnosti v trestních věcech v případech rozhodování o tak závažných otázkách, jakými je osobní svoboda (zejména vazba, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, přeměna alternativních trestů v nepodmíněný trest odnětí svobody a rozhodnutí o výkonu původně podmíněně odloženého trestu odnětí svobody) nebo meritum věci (zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení). Dospěl přitom k závěru, že takovým okamžikem je až doručení opisu usnesení. Obviněnému je tím umožněno, aby se mohl vymezit proti důvodům rozhodnutí soudu prvního stupně podrobně obsaženým až v písemném vyhotovení jeho usnesení [srov. nálezy ze dne 5. 1. 2006 sp. zn. III. ÚS 457/05 (N 4/40 SbNU 39), ze dne 23. 9. 2010 sp. zn. III. ÚS 1542/09 (N 201/58 SbNU 787), ze dne 31. 5. 2018 sp. zn. I. ÚS 3842/17 (N 106/89 SbNU 573), ze dne 5. 2. 2019 sp. zn. IV. ÚS 3780/18 či ze dne 10. 12. 2019 sp. zn. IV. ÚS 3003/19].

5. Stěžovatel poznamenal, že s ohledem na skutečnost, že v jeho vlastních věcech bylo již dvakrát rozhodnuto tímto způsobem, je zřejmé, že závazné závěry Ústavního soudu nejsou ze strany stížnostních (resp. obecných) soudů stále respektovány. Toto nerespektování k judikatuře Ústavního soudu lze demonstrovat nejen na počtu judikatury Ústavního soudu v této otázce, ale rovněž na nesprávném poučení o výpočtu lhůty ze strany Okresního soudu v Sokolově při veřejném zasedání, při kterém si stěžovatel lhůtu k podání stížnosti výslovně ponechal.

III. Vyjádření k ústavní stížnosti

6. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřil účastník řízení, Krajský soud v Plzni, který uvedl, že se neztotožňuje s názorem stěžovatele a je přesvědčen, že v dané věci postupoval přesně ve smyslu ustanovení trestního řádu, na která ve svém usnesení poukázal. Neodchýlil se tak nejen od obvyklé soudní praxe, ale ani od řady rozhodnutí Ústavního soudu. Tím má na mysli například usnesení vydaná ve věcech tohoto soudu sp. zn. IV. ÚS 2962/17 či I. ÚS 225/17. Podle krajského soudu nadto stěžovateli nic nebránilo, aby osobně či prostřednictvím svého obhájce podal stížnost proti rozhodnutí soudu prvního stupně včas a aby ji odůvodnil poté, co se seznámil s písemným vyhotovením tohoto usnesení. To se stává běžně. Stejně tak není dle krajského soudu výjimečné, že stěžovatel soudu sdělí, že stížnost teprve odůvodní. Uvede-li přitom rozumnou lhůtu a popíše-li pochopitelné důvody, které ho k tomu vedou, potom soud druhého stupně obvykle vyčká, než se stížnost odůvodní, nemusí-li rozhodnout i bez takového odůvodnění.

7. Krajské státní zastupitelství v Plzni se postavení vedlejšího účastníka výslovně vzdalo a z téhož důvodu se k obsahu ústavní stížnosti nevyjádřilo.

8. S ohledem na obsah vyjádření účastníků řízení je Ústavní soud nezasílal stěžovateli k případné replice, jelikož by to bylo zjevně neúčelné.

IV. Splnění podmínek řízení před Ústavním soudem

9. Ústavní soud posuzoval splnění procesních podmínek řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno napadené rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je rovněž právně zastoupen advokátem podle § 29 až § 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario), neboť stěžovatel vyčerpal všechny procesní prostředky k ochraně svých práv.

10. Ústavní soud dospěl vzhledem k obsahu ústavní stížnosti k závěru, že není nutné nařizovat ústní jednání, neboť od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

V. Vlastní hodnocení Ústavního soudu

11. Ústavní soud zvážil obsah ústavní stížnosti, napadeného rozhodnutí i průběh řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

12. Na úrovni podústavního práva podle § 143 odst. 1 trestního řádu platí, že stížnost se podává u orgánu, proti jehož usnesení směřuje, a to do tří dnů od oznámení usnesení (§ 137 trestního řádu). Z § 137 odst. 1 trestního řádu vyplývá, že usnesení je třeba oznámit osobě, které se přímo dotýká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět. Usnesení soudu se oznámí též státnímu zástupci. Oznámení se děje buď vyhlášením usnesení v přítomnosti toho, jemuž je třeba usnesení oznámit, anebo doručením opisu usnesení.

13. K okamžiku počátku běhu lhůty k podání stížnosti proti usnesením vydaným v trestním řízení se Ústavní soud opakovaně vyjádřil, když například v nálezu ze dne 2. 6. 2020, III. ÚS 2511/19, stejně jako v další stěžovatelem citované judikatuře, konstatoval, že počátek běhu lhůty pro podání instanční stížnosti v trestních věcech při rozhodování o osobní svobodě (zejména o vazbě, podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, přeměně alternativních trestů v nepodmíněný trest odnětí svobody a rozhodnutí o výkonu původně podmíněně odloženého trestu odnětí svobody) nebo meritů věci (zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení) je třeba odvíjet až od doručení písemného vyhotovení soudního rozhodnutí. Porušením práva na přístup k soudu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny a práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy je požadavek, aby instanční stížnost byla podána již v době, kdy stěžovateli nejsou známy důvody, pro něž byl v předchozím řízení neúspěšný a které zjistí teprve z písemného vyhotovení rozhodnutí.

14. Obdobně v nálezu sp. zn. III. ÚS 457/05 (N 4/40 SbNU 39) Ústavní soud zdůraznil, že je-li stěžovateli nutno ve smyslu ustanovení § 137 odst. 4 trestního řádu doručit opis usnesení příslušného okresního soudu, pak jeho přítomnost při vyhlášení citovaného usnesení nezaložila účinky oznámení, neboť to nastalo až doručením opisu usnesení. Ústavní soud dodal, že opačný závěr by nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoúčelná. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění (§ 128 odst. 2 ve spojení s § 138 tr. řádu), je obeznámenost s písemným odůvodněním usnesení pro kvalifikované podání stížnosti klíčová.

15. S odkazem na výše uvedené je proto možné souhlasit se stěžovatelem, že jeho stížnost proti usnesení okresního soudu byla podána včas. Je pravdou, že ji mohl stěžovatel podat i bez odůvodnění, které mohlo být doplněno až po doručení písemného vyhotovení, jak namítá krajský soud. Ani taková možnost však nic nemění na citovaných závěrech o okamžiku rozhodném pro počátek běhu lhůty pro podání stížnosti proti rozhodnutí okresního soudu. Na druhou stranu je poněkud s podivem, že zaznamenal-li stěžovatel při veřejném zasedání nesprávné poučení ze strany

okresního soudu, na tuto skutečnost (i s ohledem na vlastní předchozí obdobnou zkušenost) v podané stížnosti neupozornil, je nerozporoval a dodržení lhůty pro podání stížnosti blíže neodůvodnil. Pravděpodobnost meritorního projednání krajským soudem bez nutnosti předkládat věc Ústavnímu soudu by v takovém případě byla jistě nepoměrně větší.

16. Jde-li o odkaz krajského soudu na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu, kterým právní názor krajského soudu na stanovení lhůty k podání stížnosti odpovídá, nezbývá Ústavnímu soudu než konstatovat, že (mimo částečnou odlišnost v nich posuzovaných věcí) právními závěry vyslovenými v citovaných usneseních není vázán [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 301/05 ze dne 13. 11. 2007 (N 190/47 SbNU 465), body 88-89]. Usnesení Ústavního soudu nejsou považována za závazná ani pro Ústavní soud, ani za obecně precedenčně významná. Povinnost respektovat dřívější rozhodnutí Ústavního soudu se vztahuje primárně (a téměř výlučně) na nálezy; i v případě, že by soud přikládal precedenční účinek usnesení, jeho závaznost jednoznačně převáží precedenční účinek nálezu.

VI. Závěr

17. Protože z uvedených důvodů došlo napadeným usnesením Krajského soudu v Plzni k porušení základního práva stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 a práva na obhajobu dle čl. 40 odst. 3 Listiny, Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, a podle § 82 odst. 3 písm. a) tohoto zákona napadené usnesení Krajského soudu v Plzni zrušil.

18. Krajský soud tak bude povinen o stěžovatelově stížnosti proti usnesení Okresního soudu v Sokolově materiálně rozhodnout.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)